

den vedkommende Havns Territorium, skulde igjen kunne gjøre Forandring deri uden de vedkommende Berettigedes Samtykke. Allerede ved den første Overgang af Havneterritoriet til vedkommende Havn har Udvalget derhos meent, at den Afgjørelse, som Indenrigsministeren i saa Henseende skulde træffe, kun kunde være bindende for vedkommende Commune, men at, forsaavidt der var private Mænd, der havde foretaget visse Anlæg, som de havde havt Ret til at foretage, disse Anlæg da ikke kunde berøves dem, uden at de samtykkede deri, eller dog ikke uden Erstatning. Jeg skal ikke komme nærmere tilbage til Spørgsmaalet om, hvilken formel Ret Indenrigsministeren i dette Dieblif har med Hensyn til Havnevæsenet. Denne hans Ret er jo væsentligt grundet paa ældre kongelige Resolutioner, og det er dog vel tvivlsomt, om Bestemmelserne i disse kongelige Resolutioner og om den Ret, der er stiftet gennem saadanne den absolute Konges Resolutioner, dog ikke maa taale nogen Indskrænkning efter de Forandringer, som senere ere foregaaede, og efterat man navnlig nu erkjender Communerne for at være bestemte juridiske Personer, der kunne have Eiendomme ligesom Private. Men i alt Fald tør jeg paastaae, at der eksisterer en vis sædvansmæssig Ret i saa Henseende, hvortil jeg troer, at saavel Administrationen som Communerne nu maae være bundne, og som har udviklet sig med en saadan Styrke gennem en lang Række af Aar, at den dog vel nærmest maa danne Grundlaget for de nuværende Retsforhold. Hvorledes Kjøbstadhavnene oprindeligt ere blevne dannede, er jo vaanskeligt at sige, da de vistnok tildeels ere blevne dannede paa forskjellig Maade; men i Reglen ville Kjøbstadhavnene jo dog være tilveiebragte paa den Maade, at der, hvor der har samlet sig nogle Familier, som have levet af Handel eller Skibsart, først af disse er blevet udført nogle Indretninger, som kunde tjene til Anlæg for deres Stibe, til Udløsning af Producter o. s. v., og at der derefter formodentlig er blevet søgt om Bevilling til at

maatte opkræve nogle Afgifter af disse Anlæg; deraf har der saa efterhaanden udviklet sig et egentligt Havneanlæg. Den første Bestemmelse, som man har om en egentlig Havneforvaltning for Kjøbstæderne, er jo den kongelige Resolution af 4de April 1798, hvorved der blev oprettet Havnecommissioner i Kjøbstæderne, bestaaende af en Dvrighedsperson og nogle Borgere; ved denne Resolution blev Statens Ret ligeoverfor Kjøbstadhavnene betegnet som et Overtilsyn, hvorimod det iøvrigt af Udtrykkene synes at fremgaae, at det var Kjøbstaden, der havde Havnen. Det er ligeledes, saavidt jeg veed, vedblivende i alle senere Anordninger og Love slaaet fast, at Havnen er Communens, og at den er en Indretning, som vedkommer Kommunen, men som paa Grund af Forholdene staaer under Statens Tilsyn paa samme Maade som Fattigvæsenet, Skolevæsenet og andre Anliggender, i hvilke Staten ogsaa har Interesse. Saaledes er Havnevæsenet ogsaa i Forordningen af 24de October 1837 stillet sammen med de her nævnte andre Anliggender. Naar det derfor er paastaet, at Havnene ikke tilhøre vedkommende Kjøbstæder, saa forekommer dette mig ikke at være ganske rigtigt, og, naar Communerne altsaa foretage Anlæg paa det Territorium, som engang er bestemt som deres Havneterritorium, saa forekommer det mig klart, at de Bestemmelser, der i saa Henseende engang ere givne, maae være saa bindende, at saadanne Anlæg ikke kunne komme til at være gjorte forgyævedes for den paagjældende Commune.

Den ærede 2den Landstingsmand for 8de Kred (Krog) fremsatte, da han igaar havde Ordet, forskjellige Erindringer mod det Indbringingsforflag, som af Udvalget er stillet med Hensyn til Skolevæsenet. Jeg skal dertil blot bemærke, at den Betragtning, som den ærede Landstingsmand gjorde gjældende med Hensyn til Skolemulcterne, at det nemlig skulde være betænkeligt, at Skolecommissionerne skulde have Raadighed over disse Mulcter, idet det var en Indtægt for Skolekasserne, at saadanne Mulcter